Uluslararası Multidisipliner Akademik Araştırmalar Dergisi / Ocak-Şubat-Mart-Nisan Cilt: 11 Sayı:1
Journal of International Multidisciplinary Academic Researches / January-February-March-April Volume: 11 Issue: 1
2024
www.joimar.com

UZAKTAN EĞİTİM SÜRECİNE İLİŞKİN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNE YÖNELİK NİTEL BİR ARAŞTIRMA

UNIVERSITY RELATING TO THE DISTANCE EDUCATION PROCESS A QUALITATIVE RESEARCH ON STUDENTS' OPINIONS

***Pınar GÖKTAŞ[1], Özge Ekin BİLGİÇ[2]**

[1]Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Bölümü, Isparta, Türkiye, ORCID ID: 0000-0002-9825-7933
[2]Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı, Isparta, Türkiye, ORCID ID: 0000-0003-1185-0011
***e-mail:** pinargoktas@sdu.edu.tr

ÖZET
Yapılan çalışmanın amacı; Türkiye'de üniversitelerde uygulanmış olan uzaktan eğitim sürecinin öğrenci gözünden incelenerek öğrencilerin uzaktan eğitim modelinde yaşadığı avantaj, dezavantaj ve çözüm önerilerine bağlı düşüncelerini ve bakış açılarını inceleyip aktarmaktır. Çalışma yöntemi olarak; nitel araştırma yöntemi olan, görüşme yöntemi uygulanmıştır, elde edilen veriler fenomenolojik yöntem (olgu bilimsel desen) ile analiz edilmiştir. Çalışma dâhilindeki çıktılar yarı yapılandırılmış olan görüşme formları uygulanarak toplamda 25 üniversite öğrencisinden sağlanmıştır. Çalışmadan sağlanan bilgiler içerik analizi tekniği uygulanarak MAXQDA programıyla analiz edilmiştir. Araştırma neticesinde öğrencilerin uzaktan eğitimdeki avantajlara bağlı bakış açılarının Genellikle zaman esnekliği, mekân esnekliği, dersleri tekrar izleyebilme, covid sürecindeki dönemde eğitim ihtiyacının karşılanarak eğitimin devam etmesi, hastalıktan korunma, teknolojinin eğitim içerisindeki önemi ve teknolojik gelişme sağlanması olarak izah edilmiştir. Uzaktan eğitimde genellikle ifade edilen dezavantajlar; motivasyon düşmesi, ölçme ve değerlendirmedeki sıkıntılar, internet – bilgisayar gibi ana kaynakların eksikliği, eğitimde fırsat eşitsizliğine sebep olması, iletişimdeki ve etkileşimdeki eksiklikler, teknik ve alt yapı problemleri, sosyalleşmede yaşanan problem ve uzaktan eğitime hazırlıksız başlama ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Öğrencilerin çözüm önerileri de genellikle ölçme değerlendirilmedeki aksaklıkların düzeltilmesi, fırsat eşitliği sağlanması, derse aktif katılım oluşturulması ve etkileşim ve iletişimin artırılması, altyapı sisteminin güçlendirilmesini sağlama, danışmanlık saatlerinin uygulanması olarak belirtilip ifade edilmiştir.
Anahtar Kelimeler: Pandemi, uzaktan eğitim, teknoloji, öğrenci

ABSTRACT
The aim of the study; Examining the distance education process, which has been applied in universities in Turkey, from the eyes of the students, and examining and conveying the students' thoughts and perspectives depending on the advantages, disadvantages and solution proposals experienced in the distance education model. The interview method, which is a qualitative research method, was applied, and the data obtained were analyzed with the phenomenological method (phenomenological design). The outputs within the study were obtained from a total of 25 university students by applying semi-structured interview forms. The information obtained from the study was analyzed with the MAXQDA program by applying the content analysis technique. As a result of the research, the perspectives of the students related to the advantages in distance education were explained as generally time flexibility, space flexibility, being able to watch the lessons again, continuing education by meeting the education needs during the covid period, prevention from disease, the importance of technology in education and technological development. Disadvantages generally expressed in distance education; There are statements about the decrease in motivation, the problems in measurement and evaluation, the lack of main resources such as the internet and computers, the inequality of opportunity in education, the deficiencies in communication and interaction, the technical and infrastructure problems, the problem in socialization and the unprepared start to distance education. The solution suggestions of the students were generally stated as correcting the problems in measurement and evaluation, providing equal opportunities, creating active participation in the lesson and increasing interaction and communication, strengthening the infrastructure system, and applying counseling hours.
Key Words: Pandemic, distance education, online, student

GİRİŞ

Uzaktan eğitim küreselleşen dünya ile ortaya çıkmıştır ve önem kazanmıştır. İnternet kullanımı ile birlikte dünyada iletişim şekli farklılaşmıştır. Örnek olarak günümüzde farklı kıtalarda olan insanlar iletişim teknolojileri sayesinde çok hızlı bir şekilde görüntülü ve sesli iletişim kurabilmektedirler. Dünyanın her döneminde çok önemli olan ve sınır tanımayan öğrenme, öğretme ve bilgi aktarımı da bu teknolojik gelişmelerden nasibini alarak iletişimdeki var olan bu gelişmelerden etkilenmiştir. İletişim teknolojileri eğitilmenin ve öğrenmenin sadece okul içerisinde olabilme algısını yıkmıştır ve öğrencilerin uzaktan eğitim alabilecekleri imkânları sağlamıştır. Türkiye'de ise bu durum posta, televizyon ve açık öğretim fakültesi ile başlamıştır. Uzaktan eğitim günümüzde birçok üniversitede tümüyle internet tabanlı sağlanmaktadır. Uzaktan eğitimin hem dünyada hem Türkiye'de daha net tanınarak toplumun çok daha büyük bir kesimine ulaşabilmesi ise pandemi dönemiyle gerçekleşmiştir. Dünya üzerinde toplumun geneli online olan uzaktan eğitim ile pandemi döneminde tanışmış olsa da uzaktan eğitim daha önce de var olan ve bilinen bir sistemdir. Birçok ölüme sebep olan Covid-19'un önlenebilmesi için temasın en aza indirilmesi gerekmiştir. Bu şartlar altında eğitimin devam edebilmesi için "Uzaktan Eğitim" e geçiş sağlanmıştır (Serçemeli & Kurnaz, 2020).

Uzaktan eğitimde covid-19 pandemisi hem Türkiye'de hem dünyada uzaktan eğitimin önemini arttırmıştır. Birçok ölüme sebep olan bundan dolayı kitlesel karantinalar gerektiren küresel bu hastalığın önlenmesi için kişiler arası temasın en aza indirilmesi gerekmektedir. Bundan kaynaklı 'uzaktan eğitim' Covid-19 pandemi döneminde eğitim ve öğretimin devam edebilmesindeki sınırlı seçenekten biri haline gelmiştir. Hatta eğitim öğretim devam ederken temasın 0'a indiği tek seçenek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bundan dolayı dünyanın savaştığı covid-19 pandemi döneminde Türkiye gibi birçok coğrafyada eğitimin uzaktan eğitimle temassız bir şekilde sağlanabiliyor olması Türkiye'de ve Dünyada online uzaktan eğitimin halkın çoğunluğunun uzaktan eğitimle tanışmasını sağlamıştır. Bu noktada pandemi dönemi online uzaktan eğitiminin tanıtılmasını sağlamış ve uzaktan eğitimin gelişimini büyük oranda olumlu bir şekilde etkilemiştir. Uzaktan eğitim pandemi döneminde halkın büyük bir kesimine gerektiği için; internet alt yapıları arttırılmış, uzaktan eğitim için farklı uygulamalar ve sistemler kurulmuş ve var olan uygulamalara ihtiyaçlar doğrultusunda farklı özellikleri eklenmiştir. Bu sebeplerden kaynaklı pandemi dönemi ve uzaktan eğitimin yakından ilişkisi içindedir. Pandemi döneminde eğitim alabilmenin anahtarı uzaktan eğitim olmuştur. Pandemi dönemi, halkın büyük kesiminin uzaktan eğitimle tanışmasını sağlayarak uzaktan eğitimin gelişimine etkili bir katkı sağlamıştır (Başaran ve ark., 2020).

Çalışmada üniversite öğrencilerinin pandemi döneminde olan uzaktan eğitime ilişkin genel görüşlerine, avantajlarına, dezavantajlarına ve önerilerine yönelik görüşleri ele alınmıştır. Çalışma 25 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir.

Covid-19 Pandemisi ve Uzaktan Eğitim

Çin'in Vuhan kentinde ateş, öksürük gibi solunum yolu problemi olan birçok kişinin hastaneye başvurmasıyla ve bu vakaların nedeni anlaşılamayan bir şekilde hayatlarını kaybetmeye başlamasıyla, Çin bu durumu; 31 Aralık 2019'da Dünya Sağlık Örgütüne bildirmiştir. 5 Ocak 2019'da ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından bu duruma neden olan coronavirüsü tanıtılmıştır. 10 Ocak 2019'da Coronavirüsün Sars ve Mers türünden olduğu anlaşılmıştır ve 3 ay süre içerisinde tüm dünyayı etkilemeye başlamıştır. Dünya Sağlık

Örgütü, bu durumu coronavirüs dolaysıyla Pandemi olarak ilan etmiştir. Türkiye'de ise 11 Mart 2020'de ilk vaka görülmüştür. (Budak & Korkmaz, 2020).

Birçok ölüme sebep olan bundan dolayı kitlesel karantinalar gerektiren küresel bu hastalığın önlenmesi için kişiler arası temasın en aza indirilmesi gerekmektedir. Bundan kaynaklı 'uzaktan eğitim' Covid-19 pandemi döneminde; eğitim ve öğretimin devam edebilmesindeki tek seçenek haline gelmiştir. Covid-19 pandemisi hem Türkiye'de hem de dünyada uzaktan eğitimin önemini arttırmıştır. Uzaktan eğitim daha önce var olan bir sistem olsa da pandemi döneminden önce bu kadar tanınmamaktadır. Pandemi dönemi, halkın büyük kesiminin uzaktan eğitimle tanışmasını sağlayarak uzaktan eğitimin gelişimine etkili bir katkı sağlamıştır ve bu noktada uzaktan eğitimin ne olduğu ve nasıl gerçekleştiği büyük bir önem kazanmıştır (Serçemeli & Kurnaz, 2020).

Uzaktan Eğitim

Uzaktan Eğitim; standart eğitimdeki öğretme seçeneklerinin mekân ve zaman sınırlılığı sebebiyle gerçek bir sınıf ortamında işlenemediği durumlarda veya okula gitmeden eğitime ulaşmayı sağlamada yani okulsuz eğitim mantığının uygulandığı durumlarda kullanılır. Sınırların ve bağlayıcı sebeplerin ortadan kalkması, bilgiyi ulaştırırken zaman-mekan esnekliğini sağlaması ve öğrenmede fırsat eşitliliği sağlaması amacıyla ilgili öğretici ve uygulayıcılar tarafından yazılı ve basılı materyaller, görsel-işitsel araçlar; ses, internet, grafik, bilgisayar telefon, televizyon gibi ağ ve iletişim teknolojilerinden en iyi şekilde faydalanarak uygulanan planlı ve yönetsel bir yöntemdir. Uzaktan eğitim, bu sebeplerden dolayı eğitim alanında önem arz etmektedir (Demir, 2014).

Uzaktan Eğitimin tarihi öğrenme ihtiyacının her ortamda gerekliliğinden kaynaklı 1700 li yıllara kadar gitmektedir. Uzaktan eğitimin tarihi Dünya da ve Türkiye de daha farklıdır çünkü Türkiye teknolojik sebepler ve savaşlardan dolayı Dünya ya göre uzaktan eğitim ile daha geç tanışmıştır. İnsanların büyük bir çoğunluğu uzaktan eğitim ile Covid döneminde tanımıştır. Covid ile Uzaktan Eğitim, herkesin haberdar olduğu ve ihtiyaç duyduğu böylece kısa sürede büyük gelişme yaşayarak adı daha fazla duyulan bir model haline gelmiştir. Günümüzde Covid-19 etkisiyle öğrencilerin çoğunun artık tanıdığı uzaktan eğitim modelinin Dünyadaki ve Türkiyedeki tarihi aslında çok daha eskilere dayanmaktadır (Bozkurt, 2017).

Her zamanda ve her mekânda, öğrenme ihtiyacı ve öğrenmede fırsat eşitliğini yakalama ihtiyacından doğan Uzaktan eğitimin tarihinin 1700 lü zamanlara kadar gittiği ve ilk zamanlarda mektup aracılığı ile başladığı görülmektedir (Kırık,2014:75). 1728 yılında steno derslerinin uzaktan olarak verileceği Baston Gazetesinde yayınlanmıştır. 1833 te bir ilanda ise mektuplar ile öğretim yapılacağı belirtilmiştir. Isaac Pitman ise 1840 yılında İngiltere'de mektupla İncil dersleri vermiştir. İngiltere'nin uzaktan eğitim uygulamalarını beğenen ABD ise aynı yıl içinde Mektupla Eğitim Üniversitesini kurmuştur önceleri rağbet görse de sonra kapanmıştır (Kırık, 2014). 1890 tarihlerinde kampüs alanının dışında eğitim programını Avustralya'daki Queensland Üniversitesi yürütmüştür.1920li yıllarda ise Columbia Üniversitesi benzer uygulamaları sağlamamışlardır.1930 tarihlerinde ise radyo okulların çoğunda öğretim amaçlı kullanılmıştır. 1950 senelerinde uzaktan eğitimde kâğıt tabanlı iletişim Amerika'da askeri amaçlı kullanılmıştır. Wisconsin Üniversitesinin 1892 Yılı Kataloğunda ilk kez uzaktan eğitim kavramından söz edilmiştir. Üniversite'nin yöneticisi William Lighty yazının birinde 1906 senesinde bu kavramdan bahsetmiştir. Uzaktan eğitim için 1980 senelerinde strateji girşimi,1990lı senelerde bilgi girişimi, 2000 li senelerde ise bilgi temelli yaklaşımlar olarak görülmüştür. (Demir, 2014).

Williams Pabrock ise bu şekilde açıklamıştır:

1860-1960: basılı araçlar, radyolar videokasetler.

1960-1990: video yayınları, bilgisayar diskleri,

1990-Günümüz –'Hibrit sistemler, sanal okul ortamları ve internet' (Demir, 2014).

Uzaktan eğitim Türkiye'de dünyaya göre daha geç başlamıştır. Uzaktan eğitim Türkiye'de dönemsel olarak düşünüldüğünde;

1923-1955: kavramsaldır, tartışmaları ve önerileri içerir.

1956-197: Yazı ile sağlanır yani mektupla sağlanır,

1976-1995: görsel-işitsel materyallerle sağlanır yani radyo ve TV gibi,

1996-Günümüz: bilişim tabanlı sağlanır yani internet- web aracılığıyla sağlanır (Bozkurt, 2017).

Uzaktan eğitim kavramı Türkiye'de ilk olarak 1927'de okur-yazar sayısının arttırmak için kullanılabileceği düşüncesindeki tartışmalar ile ortaya çıkmıştır.1955'li senelere kadar uzaktan eğitimin somut olarak uygulanabilmiş değildir çünkü zaten Türkiye Cumhuriyeti 1923'te kurulmuştur ve o dönemde ülke için eğitimdeki en önemli noktalardan biri okuryazar oranını arttırmaktır.1956 yılında Hukuk Fakültesi Bankacılık ve Ticaret Hukuku Enstitüsü, mektup aracılığı ile banka çalışanlarını eğiterek uzaktan eğitimle ilgili önemli bir gelişme sağlamıştır uzaktan eğitimin somut olarak ilk adımı atılmıştır.1961 senesinde MEB, Mektup ile Eğitim Merkezi kurmuştur. Dışardan okumak isteyenlere mektup aracılığı ile hazırlık dersleri verilmiştir ve 1966 da planlamayla yaygınlık sağlanmıştır (Kaya,1996).1982'ye kadar mektup ya da video gibi materyaller kullanılmıştır. Uzaktan eğitimde dönüm noktası ise 1981senesinde sağlanmıştır. Anadolu Üniversitesi ile bilimsel temele sahip, planlı, toplumun ihtiyacına yönelik özellikleri taşıyarak başlamış olan bu süreç bugün de farklı farklı üniversitelerin profesyonel bir şekilde sağladığı eğitim-öğretim modeli haline gelmiştir (Demir, 2014).

Uzaktan eğitim günümüzde ise genel olarak belli iletişim-toplantı uygulamaları ile sanal sınıf ortamlarında online olarak sağlanmaktadır. Öğrenci–öğretmen iletişimi açısından derste online olmak gereklidir. Covid döneminde de tercih edilen uzaktan eğitim modeli online şekilde sağlanmıştır. Pandemi döneminde öne çıkan uzaktan eğitim önemli bir noktaya oturmuştur (Serçemeli & Kurnaz, 2020).

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın amacı Türkiye de uygulan uygulanan uzaktan eğitimin öğrenci gözünden incelenerek öğrencinin uzaktan eğitim modelinde yaşadığı avantaj, dezavantaj ve çözüm önerilerine bağlı düşüncelerini ve bakış açılarını inceleyip aktarmaktır. Çalışmanın pandemi dönemindeki uzaktan eğitim dönemiyle ilgili olmasının sebebi ise üniversite öğrencilerinin çoğunun pandemi döneminde uzaktan eğitimi Covid Döneminde kullanmış olmasıdır.

Bu çalışmada 3 adet soru belirlenip bu soruların yanıtları incelenmiştir.

Türkiye de uygulanan uzaktan eğitime ilişkin genel görüşleriniz ve düşünceleriniz nelerdir?

Türkiye de uygulanan uzaktan eğitimin örgün eğitime göre avantajları ve dezavantajlarına bağlı düşünce ve görüşleriniz nelerdir?

Türkiye de uygulanan uzaktan eğitim ile ilgili önerileriniz nelerdir?

YÖNTEM

Uzaktan Eğitim Sürecinin Üniversite Öğrencisi Gözünden İncelenmesi konusuna ilişkin çalışmanın modeli; olgu bilimsel desene bağlı şekilde oluşturulmuştur yani fenomenojik araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma metotlarından biri olan Görüşme yöntemi kullanılarak (görüşme formları aracılığıyla) 25 kişi ile bir kısmı yüz yüze, bir kısmı Yazılı ve bir kısmı telefon- canlı bağlantı olarak, görüşmeler yapılarak girdiler sağlanmıştır. Uzaklık probleminden dolayı 6 kişiyle uzaktan canlı bağlantılı görüşmeler yapılmış, 6 kişinin yazılı bir şekilde görüşleri alınmış, kalan 13 kişiyle ise görüşme formları araçlığıyla yüz yüze olarak görüşme sağlanmıştır. Çalışmadan sağlanan bilgiler içerik analizi tekniği kullanılarak MAXQDA programıyla analiz edilmiştir

Tümsel olan ve esnek olan yönetimi koruyan nitel araştırma yönteminde kişilerin bakış açıları, tecrübeleri yani deneyim ve kavramlarının araştırma oluşumlarının içerisinde olması çok mühim bir noktadır (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Fenomonolojik çalışmalar bireylerin evrendeki olguları tecrübelenmek yani deneyimleyebilme, kavramsallaştırma, öğrenme ve kavrama seçeneklerinin türlülüğünü detaylıca araştırılmayı hedefleyen inceleme desenidir (Limberg, 2008).

Birey olağan yaşamını değerlendirmenin basit oluşmadığını anlatan nitel araştırma yönteminde, zaman ve mekân değişikliklerinin tesirinden kaynaklı çalışmada araştırılan olgu, olay ve neticelerin genel değerlendirilmesine sınırlı yanaşır (Fraenkel ve ark., 2012). Benzeş olan şekilde, çalışmada merkezdeki olgu durumunu detaylı halde araştırmayı hedeflerken, genelleştirme durumundan sakınılmıştır. Bahsedilen yönde araştırmada, nitel çalışmalarda yaygınlaştırılmış biçimde uygulanan veri toplama tekniklerinden yarı yapılandırılmış yüz yüze görüşme türü soru formları aracılığıyla katılımcılardan 13 kişiye uygulanmıştır. Yüz yüze görüşme, araştırma ekibinin bakış açılarının detaylı şekilde toplanıp detaylıca şeklide ölçümlemeye imkân yarattığından (Yıldırım & Şimşek, 2013) bahsedilen yöntem şeklinin çalışmanın hedefine mütenasip husul bulduğu düşünülmeye devam etmektedir. Yüz yüze görüşme, bireyleri algılamanın; bireylerin realisttik düşüncesine, realiteyi yapılandırabilmesi yönünde bilgili olabilmenin seçeneklerindendir. (Fraenkel ve ark., 2012).

Araştırmada araştırılan olgu, Uzaktan Eğitim Sürecinin Üniversite Öğrencisi Gözünden İncelenmesine ilişkin uzaktan eğitim dönemine ilişkin problemler, avantajlar ve kişisel öneriler, öğrencilerin düşüncelerine ilişkin olarak detaylıca araştırılmaya çabalanmıştır. Görüşme yöntemi ile kişilerin, karşılaşılan olaylar-olgular yönündeki bakış açılarının sözel şekilde saptanmasına yönelik şekilde uygulanan veri toplama biçimi yani yöntemidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2018:81).

Çalışma Grubu (Örneklem)

Uzaktan eğitim almış olan üniversite öğrencilerinin bakış açıları ele alınmıştır. Bundan kaynaklı farklı üniversitelerden ve farklı bölümlerden olan ve üniversite öğrencilerine yönelik, araştırmanın evrenini uzaktan eğitim alan üniversite öğrencileri oluşturmuş durumdadır. Araştırma ekibinim saptanmasında hedefli örneklem tekniklerinden ölçüt örnekleme uygulanmıştır ve görüşmeler gönüllü olma durumu temelinde yapılmıştır. Çalışmaya yalnızca uzaktan eğitim almış olan Üniversite öğrencileri gönüllülük ilkesine bağlı şekilde dâhil edilmiştir. Çalışmaya dâhil olacak üniversite öğrencilerinin saptanmasında en yüksek çeşitliliği oluşturmak üzere üniversite öğrencilerinin birbirinden değişik üniversite ve değişik bölüm/alanlarda eğitim alıyor olmasına, lisans ve yüksek lisans öğrencilerini kapsamasına ve dağılımına özen gösterilmiştir. Araştırma grubunu genel nitelikleri Tabloda

verilmiştir ancak araştırma sonucunda farklılık olmadığı için ve araştırma üniversite lisans ve yüksek lisans öğrencileri için genel bir görüşü ele aldığından tablo bölüm bölüm ayrım alınmamıştır. Ülkemizde Lisans okuyan öğrenciler yüksek lisans yapan öğrencilerden fazla olduğu için çalışma 14 yüksek lisans, 7 adet lisans, 4 adet ön lisans öğrencisiyle toplamda 25 üniversite öğrencisine yapılarak ve genel bir sonuca varılmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Örneklemine İlişik Dağılımı

Üniversite	Öğrenciler	Bölüm	N
	Lisans		
Süleyman Demirel Üniversitesi	K1	İşletme	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	K2	Kamu Yönetimi	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	K3	Mimarlık	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	K4	İlahiyat	1
İstanbul Üniversitesi	K5	Türk Dili Edeb.	1
Akdeniz Üniversitesi	K6	Gazetecilik	1
Yıldırım Beyazıt Üniversitesi	K7	Psikoloji	1
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	K8	Müzik Öğrt.	1
Biruni Üniversitesi	K9	Odyoloji	1
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	K10	Gastronomi	1
Trakya Üniversitesi	K11	Hemşirelik	1
Uşak Üniversitesi	K12	Sınıf Öğrt.	1
Gazi Üniversitesi	K13	Hukuk	1
Afyon Kocatepe Üniversitesi	K14	Elektrik Müh.	1
Lisans Toplam (N)	**14**		**14**
	Yüksek Lisans		
Süleyman Demirel Üniversitesi	K15	İnsan Kayn.	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	K16	Yön.	1
Süleyman Demirel Üniversitesi	K17	Hemşir.-	1
Ege Üniversitesi	K18	Dâhiliye	1
İstanbul Aydın Üniversitesi	K19	Yönet. Ve Org.	1
İstanbul Teknik Üniversitesi	K20	Klinik Psikoloji	1
Mersin Üniversitesi	K21	Odyoloji	1
		İşletme Müh.	
		Jeoloji Müh.	
Yüksek Lisans Toplam (N)	**7**		**7**
	Ön Lisans		
Süleyman Demirel Üniversitesi	K22	İnsan Kayn.	1
Mehmet Akif Ersoy Ünivesitesi	K23	Yön.	1
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	K24	Banka ve Sigort.	1
Alanya Aladdin Keykubat Üni.	K25	Aşçılık	1
		Çocuk Gelişimi	
Ön Lisans Toplam (N)	**4**		**4**
Genel Toplam (N)	**25**		**25**

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma içeriğindeki çıktılar, örneklem kapsamında bulunan Üniversite öğrencileriyle (lisans ve yüksek lisans öğrencileri) görüşme soru formları aracılığıyla 25 kişiyle görüşme yapılmış.

Uzaklık probleminden dolayı 6 kişiyle uzaktan canlı bağlantılı görüşmeler yapılmış, 6 kişiden ise yazılı bir şekilde görüşleri alınmış, kalan 13 kişiyle ise yüz yüze görüşeme yapılmıştır. Uzaktan olan bağlantılar ve görüşmeler ortalama 20 dakikalık görüşmeler oluşturularak derlenmiştir. Yüz yüze görüşmelerde ise görüşme süresi ortalama 25dk dakika sürmüştür. Her yapılan görüşme tipinde de öğrencilerden alınan yanıtlar görüşme soru formlarına notlar alınarak yazılı olarak kaydedilmiştir. Öğrencilere, bu çalışma uygulanmadan önceleyin araştırmanın hedefinden ve ne kadar önemli olduğundan söz edilmiştir. Örneklemden derlenen çıktılar analiz yapılmadan önceleyin başka alandaki uzak eğitim almış olan lisans ve yüksek lisans öğrencilerinin dâhil olma konumlarına göre düzenlenmişlerdir. Elimize geçen çıktıların yani verilerin analizi durumunda ise içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi sayesinde çıktılar yani veriler adlandırılmaya ve çıktıların kapsamında gizli oluşabilecek gerçeklikler gün yüzüne çıkarılmaya çalışılmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2018). Bu durumda öğrencilerden sağlanan görüşler detaylı şekilde okunarak ve incelenerek temalar, alt temalar ve kodlara erişilmiştir. Verilere bağlı çizelgelerde kod bilgilerine bağlı frekans bilgileri de mevcuttur**.** Bununla birlikte, tablolulardaki verilen çıktıların daha net açıklanabilmesi için görüşmelerde öne çıkan bir kısmının direkt olarak alıntılarına yer verilmiştir.

BULGULAR

Uzaktan Eğitime İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Genel Görüşleri

Görüşmelerden ele geçen veriler yani bulgular "Türkiye' de uygulanan uzaktan eğitime ilişkin lisans ve yüksek lisans öğrenci Görüşlerini genel görüşler, avantajlar, dezavantajlar ve öneriler kapsamları altında sunulmuştur.

Türkiye de uygulanan uzaktan eğitime ilişkin genel görüşleriniz ve düşünceleriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin görüşler:

Tablo 2. Uzaktan Eğitime İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Genel Görüşler

Kod	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
Sistem başarılı	11	44,00	44,00
Sistemsel problemler	10	40,00	40,00
Eğitimin devamını sağlama	9	36,00	36,00
Dönüt/Etkileşim problemi	9	36,00	36,00
Sistem verimli	8	32,00	32,00
Sistem verimsiz	8	32,00	32,00
Yeterli Değil	7	28,00	28,00
Alt yapı sıkıntıları	7	28,00	28,00
Sisteme hazırlıksız başlama	6	24,00	24,00
Dersler anlaşılır	5	20,00	20,00
Zaman/Mekân esnekliği sağlama	4	16,00	16,00
Örgün eğitimin yerini tutamaz	3	12,00	12,00
Başarıyı düşürmekte	3	12,00	12,00
Tekrar etme/Pekiştirme sağlama	3	12,00	12,00
Sistem başarısız	2	8,00	8,00

Kodlanmış BELGELER	25	100,00	100,00
Kodlanmamış BELGELER	0	0,00	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	25	100,00	-

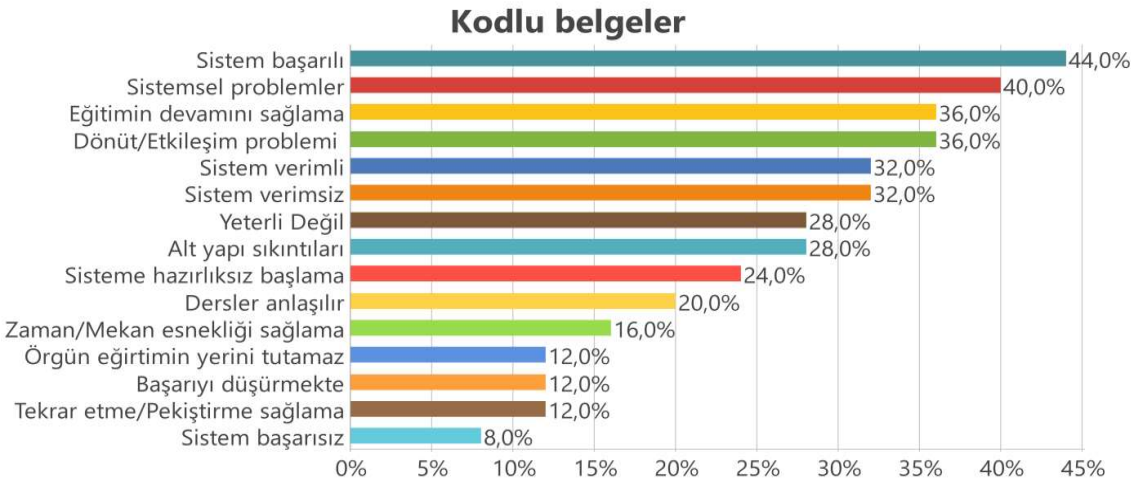

Tablo 2'den anlaşıldığı gibi uzaktan eğitim dönemine bağlı öğrenci bakış açıları analiz yapıldığında tabloda verilen kodlar oluşturulmuştur. Öğrencilerinin genel görüşlerine sıklık olarak bakıldığında %44 ile sistemi başarılı bulmuşlardır, %40 ile sistemsel problemler ile karşı karşıya kaldıklarını belirtmişlerdir, %36 ile uzaktan eğitim sisteminin eğitimin devamını sağlaması konusunda önemli olduğunu, ,%36 ile jest, mimik, aynı ortamda olmama vb. nedenlerle iletişim yani etkileşim problemi yaşadıklarını belirtmişlerdir, %32 ile zaman-mekân esnekliği gibi çeşitli avantajlarının da katkısıyla sistemi verimli bulduklarını, %32 ile uzaktan eğitimin çeşitli dezavantajlarından kaynaklı sistemi verimsiz bulduklarını, %32 ile uzaktan sisteminin eğitim için yeterli olmadığını, uzaktan eğitimde %28 ile alt yapı sıkıntılarının uzaktan eğitimdeki önemli bir kısıt ve sorun olduğunu, %24 ile sisteme hazırlıksız başlanmanın uzaktan eğitimde sıkıntılara yol açtığını belertirken, %20 si uzaktan eğitimde dersleri anlaşılır bulduğunu, %16 'sının uzaktan eğitimle zaman ve mekân esnekliği konusunda avantajını belirtirken, %12'si uzaktan eğitimin örgün eğitimin yerini tutmayacağını, %12 ile bu sistemin genel olarak başarıyı düşüreceğini düşündüklerini, %12 ile tekrar etme/pekiştirme noktasında faydalı olduğunu düşündüklerini, %8 ile ise sitemin başarısız olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Tablonun verileri tümel halde incelendiğinde sistemde olumlu olumsuz yönler belirtilmiş bunların arasında anlamlı bir fark belirlenmemiştir. Öğrenciler genel olarak uzaktan eğitim dönemin olumlu ve olumsuz taraflarını beraber taşıdığını belirtmişlerdir. Görüşmede sorulan bahsettiğimiz soru üzerindeki katılanların belirttiği cevapların bazıları aşağıdaki şekildedir.

K2: *'Genel olarak çok güzel bir şey, bu sayede eğitime ara verilmeden derslere devam etmiş olduk eğer bu teknoloji olmasaydı eğitimde verilen bu ara büyük kayıplara neden olurdu. Bundan dolayı sistemi başarılı buluyorum. Uzaktan eğitimle dersleri anlıyorum bundan dolayı verimli olduğunu düşünüyorum'*

K5: '*Uygulanmış olan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerim genelde sistemin verimsiz ve başarısız olduğu yönünde. Çünkü kişisel anlamda online eğitimden ne verim alabildim ne de*

sınıf arkadaşlarımla sosyalleşebildim genel olarak derslerim çok keyifsiz geçmişti ve yeterli eğitimi de alamadığımı düşünüyorum. Dönüt-alıp verme problemi yaşadım. Uzaktan eğitimde derslerimizin ve öğretmenlerimizin çok fazla ciddiye alınmadığını, çoğu kişinin öylesine derslere girdiğini düşünüyorum. Benim için genel anlamda bu yüzden örgüt eğitimin yerini tutamaz. Ayrıca başarıyı düşürdüğünü düşünüyorum.'

K15: '*Pandemi döneminde zorunlu olarak uzaktan eğitime geçtik ülkemizin eğitim öğretim sisteminin bu uzaktan eğitim sürecine hazırlıksız olduğunu bu sebeple ilk aşamada eğitime erişimde oldukça fazla teknik sıkıntılar yaşandığını düşünüyorum. Beraberinde bu sıkıntıların kısa sürede iyileştirilmeye çalışıldığını ve bu teknik ve erişim sıkıntıları olsa da genel olarak eğitime ara verilmemesi açısından başarılı olduğunu düşünüyorum'*

K17 '*Uzaktan eğitimin genel olarak verimsiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü verimli bir etkileşim sağlanamıyordu. Bunun yanında zaman yönetimini sağlaması ve okul masraflarını aza indirgemesi yönünden bazı derslerin online olarak verilmesi gerektiği kanaatindeyim yani her ders için okula gidilmesinin gerekli olmadığını düşünüyorum. Online eğitimde gereksiz bilgiler yerine daha gerekli bilgilerin verildiğini düşünüyorum. Derslerin kısa ve öz işlendiğini ve bunun kendimize süre kazancı verdiğini söyleyebilirim'*

K22:*Sistem hakkında genel görüşlerim karmaşık. Hem verimli hem de verimsiz bir uygulama olduğu görüşündeyim. Çalışanların iş yerlerinde bile işten derslerini takip edebilmeleri gibi mekân esnekliği açısından başarılı bir sistem olarak kullanıldı. Alt yapı sıkıntısı olan yerlerde ve internet çekmeyen yerlerde sıkıntı yaşanması açısından ve derslerin düzgün anlaşılmaması açısından da verimsizdi.*

Uzaktan Eğitimin Avantajlarına ve Dezavantajlarına İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri

Türkiye de uygulanan uzaktan eğitimin örgün eğitime göre avantajları ve dezavantajlarına bağlı düşünce ve görüşleriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin görüşler

Tablo 3. Uzaktan Eğitimin Avantajlarına İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri

Kod	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
Dersleri Tekrar İzleyebilme	14	56,00	56,00
Zaman Kazandırması	13	52,00	52,00
Eğitim masraflarının azalması	12	48,00	48,00
Eğitimin kesintiye uğramaması	10	40,00	40,00
Mekân esnekliği	9	36,00	36,00
Zaman esnekliği	9	36,00	36,00
Hastalıktan korunma	8	32,00	32,00
Ev konforunda ders	6	24,00	24,00
Hobilere yönelme	5	20,00	20,00
Ders dokümanlarının sistemde yüklü olması	4	16,00	16,00
Teknolojik beceri gelişimi	3	12,00	12,00
Kodlanmış BELGELER	25	100,00	100,00
Kodlanmamış BELGELER	0	0,00	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	25	100,00	-

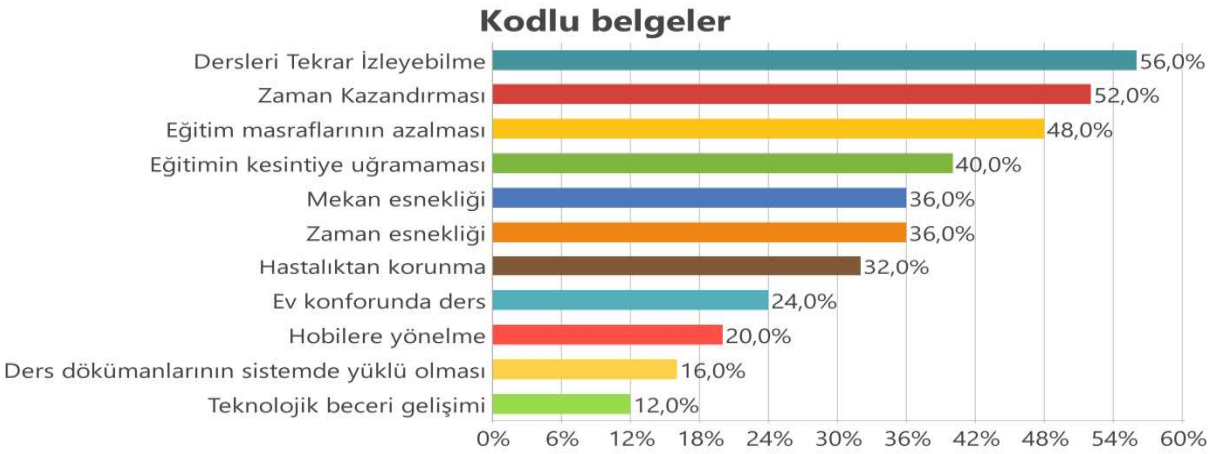

Tablo 3 detaylıca incelenip değerlendirildiğinde öğrenciler açısından uygulanan uzaktan eğitim sisteminin avantajlı yönlerine sıklık olarak bakış açıları; %56 ile dersi tekrar izleyebilme, %52 ile ek zaman kazanımı, %48 ile eğitim masraflarının azalması, %40 ile eğitimin kesintisiz devam etmesi, %36 ile zaman ve mekân esnekliği, %32 ile hastalıktan korunma, %24 ile ev konforunda ders görme,%20 ile kendine ve hobilere yönelebilme, %16 ile ders dokümanlarının sistemde olması, %12 ile teknoloji bilgisinin gelişmesi ve önemi, yeteneklerine yönelme şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin belirttiği avantajlarına ilişkin görüş ve bakış açılarından bir kısmı aşağıda verildiği şekildedir.

K4: '*Uzaktan eğitimin avantajları ilk olarak kaçırdığın bir dersin kaydını izlemek çok büyük fırsat, anlamadığın yeri defalarca dinleyebilirsin ve bunu kendi konforunda yapabilmen önemli bir faktör. Kendi zamanlamana göre kendi planına göre hareket etmene olanak sağlıyor. Örnek olarak derslerim çakıştığı için örgün eğitimde alamadığım seçmeli dersleri uzaktan eğitimde alıp farklı derslere katılabildim. Ayrıca çoğumuz pandemiden önce uzaktan eğitimden bihaberdik, pandemiyle uzaktan eğitime mecbur kalmak ve sürekli bilgisayar başında olmak teknolojik eğitim bilgimizi geliştirdi.'*

K12: '*Mekân esnekliği ve vakit esnekliği sayesinde derslere istediğim yerde ulaşabilmek ve giremediğim dersleri başka bir zaman diliminde dinleyebilmek. Yurt, ulaşım gibi eğitim masraflarının azaltması, kullanışlı ve kaliteli bir eğitim örnek olarak rahat bir ev ortamında derslere girip, sistemdeki dokümanlara ulaşıp çalışmak sınav döneminde fazla zorlanmamak ayrıca ulaşım ve hazırlık süresi gibi süre tasarruflarından dolayı kendime ve çalışmaya kalan süremin artmasıyla yeteneklerime yönelme benim için avantajlı konuları oluşturmaktadır.'*

K18*: Bence bireysel öğrenme hızı farklı olduğundan dolayı tekrar izleme seçeneğiyle bu farkı en aza indirmeye yardımcı olabilecek bir uygulamaydı. Yüz yüze eğitime göre oldukça rahat, kolay olması avantajlarındandı. Ayrıca zor hava şartlarında okula gitmek durumunda kalınmadan, ev konforunda öğrenim hayatımıza devam etmemiz ve bunun eğitim hayatımıza girip zorlu şartlarda uygulayabileceğimiz bir eğitim seçeneğimiz olması avantajlarındandır.*

K19: '*Okula gitme zorunluluğu olmadan uzaktan erişimle dersleri takip ettik. Başka illere okumaya gitmeye çalışan fakat maddi gücü olmayan kimseler için barınma ve ulaşım masrafı açısından çok iyi oldu. Ders videolarının kaydedilmesi ve geri dönüş yapabilmemiz bize büyük fayda sağladı. Derste kaçırılan notlar videolara erişim ile tamamlanabildi. Bulaştan korkan izole kalmak isteyen kişiler izole kalarak bu süreci rahatlıkla tamamlayabildi ve bulaş artması indirgenmiş oldu.*

K23: '*Barınma, ulaşım gibi eğitim masraflarım azaldı. Dersleri tekrar izleyebiliyordum. Okula gitme problemi olmadığından derslerimi istediğim yerden takip edebiliyordum ve notlara sistemden erişebiliyordum bunlar benim için uzaktan eğitimin en güzel avantajlarındandı.*

Tablo4: Uzaktan Eğitimin Dezavantajlarına İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri

Kod	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
Etkileşim/ İletişim Problemi	13	52,00	52,00
Teknik sıkıntılar	13	52,00	52,00
Motivasyon düşüklüğü	11	44,00	44,00
Alt yapı problemleri	9	36,00	36,00
Sosyalleşme Problemi	8	32,00	32,00
Fırsat eşitsizliği	8	32,00	32,00
Uygulamalı derslere uygun değil	8	32,00	32,00
Kopyaya açık ortam	8	32,00	32,00
Cihaz eksikliği	7	28,00	28,00
Verim alamama	7	28,00	28,00
Derslere odaklanamama	5	20,00	20,00
İnternet desteği yetersizliği	5	20,00	20,00
Katılım olmaması	5	20,00	20,00
Ölçme ve Değerlendirme Problemleri	4	16,00	16,00
Hareketsizlik/ekran süresi kaynaklı sağlık problemi	4	16,00	16,00
Derslerin ve hocaların önemsenmemesi	2	8,00	8,00
Ders çalışma oranı düştü	1	4,00	4,00
Kodlanmış BELGELER	25	100,00	100,00
Kodlanmamış BELGELER	0	0,00	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	25	100,00	-

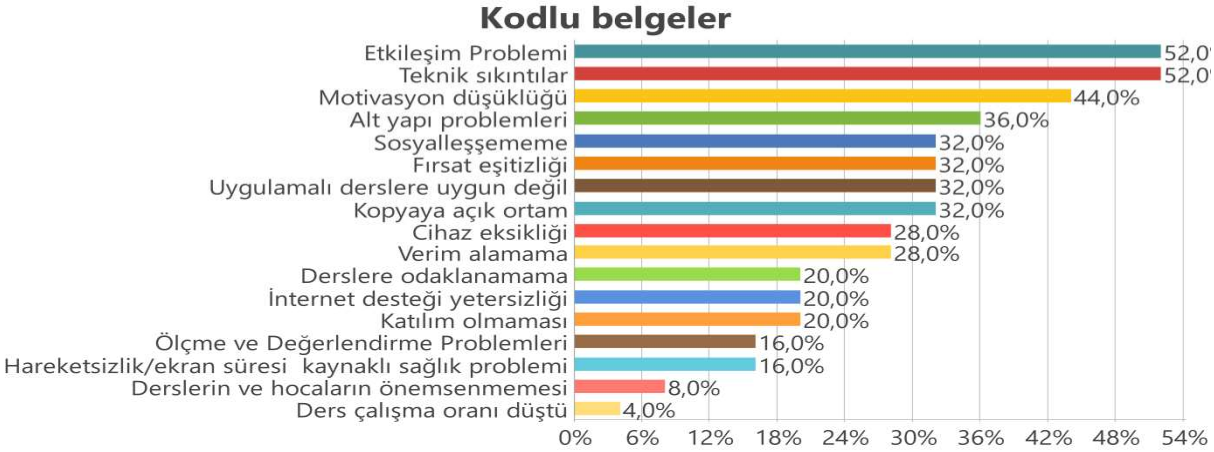

Tablo 4 incelenip bakıldığında, öğrenciler uzaktan eğitime yönelik dezavantajlarına sıklık olarak genel bakış açıları ; %52 ile iletişim ve etkileşim yoksunluğu, %52 ile görüntü-ses problemi, sistemin çökmesi gibi teknik sıkıntılar yaşadıklarını, %44 ile motivasyon

düşüklüğünü ,%36 ile kırsal alanlarda bazı bölgelerde olan alt yapı problemlerini, %32 ile sosyalleşemediklerini, %32 ile sınavlarda olan kopyaya uygun ortamı, %28 ile cihaz yoksunluğunu, herkesin uzaktan eğitime erişememesi kaynaklı fırsat eşitsizliğini, %28 ile uzaktan eğitimdeki derslerden çeşitli sebeplerden kaynaklı verim alamadıklarını, %20 ile bu şekilde derslere odaklanamadıklarını ve kafalarını veremediklerini , %20 ile eğitim için ücretsiz sağlanan internetin yetersiz olduğunu, %20 ile zaman esnekliği ve videoları sonradan izleme özelliği nedeniyle derse aktif katılım olmaması durumunu, %16 ile bu sistemdeki kopyaya uygunluk nedeniyle adaletli ölçme değerlendirme yapılamadığını , %16 ile hareketsiz yaşam ve uzun süre ekrana bakma kaynaklı sağlık problemi (boyun -bel problemleri, göz rahatsızlıkları, kilo alma) yaşadığını,%8 ile bu sisteme derslerin ve hocaların önemsenmediğini, %4 ile sistemin kolaylığı kaynaklı derslere çalışma oranının düştüğü dile getirmişlerdir. Konuyla alakalı diğer çalışma neticeleri incelenip bakıldığında bu çalışmaya benzer olan bulgu ve neticelerin ortaya çıktığı görülmüştür. Öğrencilerin bazılarının bakış açılarının bir kısmı şu şekildedir:

K10: '*Online eğitimde evden çıkmadığımdan hareketsiz ve düzensiz yaşam biçimim vardı bundan kaynaklı kilo aldım ve boyun ağrıları yaşadım. Okulda yüz yüze vakit geçirmediğimden asosyalleşme yaşadım. Genel olarak dersleri verimli ve odaklanarak izlemedim dikkati veremedim. Evde tek bilgisayar olduğundan kardeşimle online eğitime girerken cihaz eksikliği sıkıntısı yaşadık. Ondan dolayı bilgisayar eksikliği problemi yaşadım. Alt yapı sorunu vardı okulun sisteminin çöktüğü zamanları hatırlıyorum. Kopyaya uygun ortam vardı bundan dolayı değerlendirme problemleri mevcuttu.'*

K11: '*Zaman esnekliği kaynaklı her an ders yapılabilir tedirginliği ile dışarıya pek çıkamadığım günler oldu. İnternet kesintisi yüzünden dersi odaklanarak dinleyemedim iletişim eksikliği mevcuttu. Motivasyonum ve verimliliğim düştü. Cümle kopuklukları yüzünden birçok kaçırdığım yeri tamamlamak için uzun süre bilgisayar başında video izlemek zorunda kaldım. Uyku düzenim bozuldu. Gözlerim hassas olduğu için saatlerce bilgisayar başında olmam ek göz rahatsızlıklarımın oluşmasına neden oldu. Sınav zamanlarında birçok kişinin kopya çekmesi ve adaletsiz puanlama yapılması birçok sorunu beraberinde getirdi. Uygulamalı derslerde uygulamanın sağlanamaması öğrenim açısından büyük problem oldu.'*

K20: *'Dezavantajlarına gelecek olursak alt yapı sorunlarından dolayı bazı sorunlar yaşanabiliyor. Hocaların bazıları buna hazırlıklı olmadığından dolayı verim düşebiliyor. Sosyal ilişkiler zayıflıyor ve insanlarda yalnızlık semptomlarını görme ihtimali daha çok artıyor. Öğretim görenler birçok sosyal etkinlikten mahrum kalıyor. Güzel bir şekilde hazırlanılmazsa ise verimlilik aşırı düşüyor. Ödev yüklerimi çok fazla oluyor. Öğretmen öğrenci iletişimi çok az seviyeye düşüyor. İnternet hızından dolayı görüntü ses problemleri oldu. Zaman esnekliği kaynaklı devamsızlık yapan öğrenciler oldukça fazlaydı.'*

K21: '*İnternet kaynaklı sorunlar, hazırlıksız yakalanmamız ve okul internet sitesinin alt yapı problemleri derslerin aksamasına neden olmuştur. Online derse katılımın düşük ve hocanın kendisinin konuşarak ders anlattığı için verimli iletişim kurulamadı. Sosyal etkileşim de sağlanamadı. Sınavlarda kopya çekilmesi olanaklıydı bu nedenle not kaygısı yaşanmadığından ders çalışma oranı ve bilgiyi öğrenebilme oranı azaldı zaten uygulamalı laboratuvar derslerinde de bunun problemini daha yoğun yaşadık.'*

K24: *Öğrenciler arasında bir fırsat eşitsizliği oluşturduğunu düşünüyorum 1-2 günlüğüne köye gittiğim dönemlerde canlı dersleri kaçırıyordum. Alt yapı sorunları ve internete erişememenin en büyük dezavantaj olduğunu düşünüyorum ayrıca iletişim eksikliğinden kaynaklı motivasyonu düşüren bir sistem ek olarak uygulamalı derslerde de problem yaşadık verim alamadık.*

Uzaktan Eğitim Önerilerine İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri

Türkiye de uygulanan uzaktan eğitim ile ilgili önerileriniz nelerdir? Sorusuna ilişkin görüşler:

Tablo 5: Uygulanan Uzaktan Eğitim Önerilerine İlişkin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri

	Frekans	Yüzde	Yüzde (geçerli)
Sistem Güçlendirilmeli	14	56,00	56,00
Etkileşimin Arttırılması	12	48,00	48,00
Alt yapı desteği sağlanmalı	12	48,00	48,00
Aktif katılımın sağlanması	11	44,00	44,00
Uygulamalı derslerde örgün eğitim	9	36,00	36,00
Ölçme Değerlendirmede Düzenlemeler Yapılması	6	24,00	24,00
Fırsat Eşitliği Sağlanmalı	6	24,00	24,00
Hibrit Eğitim	6	24,00	24,00
Danışmanlık saatleri uygulanmalı	5	20,00	20,00
Cihaz Desteği	5	20,00	20,00
İnternet Desteği	5	20,00	20,00
Ödev yükü azaltılmalı	1	4,00	4,00
Kodlanmış BELGELER	25	100,00	100,00
Kodlanmamış BELGELER	0	0,00	-
ANALİZ EDİLEN BELGELER	25	100,00	-

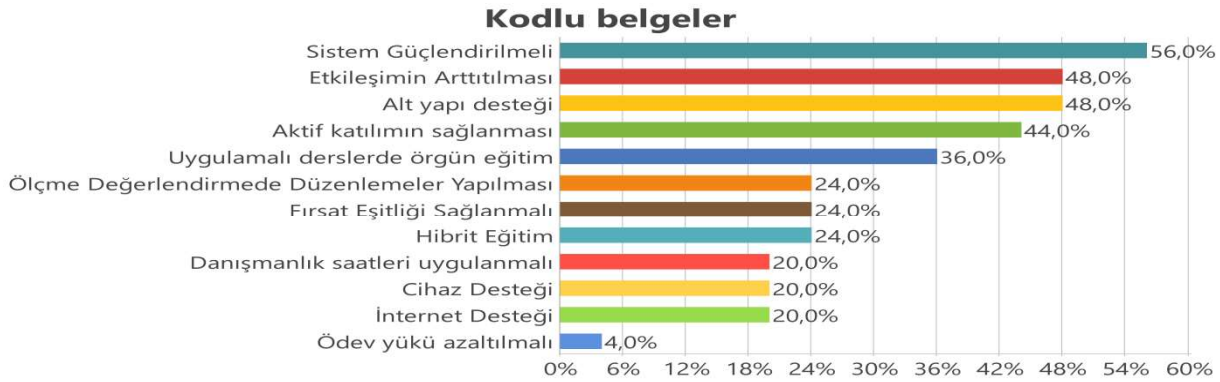

Tablo 5 incelenip bakıldığında, öğrenciler uzaktan eğitimde kalitenin yükseltilmesi yönünde öneriler dile getirmişlerdir Öğrencilerden edinilen öneriler sıklık olarak genellikle %56 ile uzaktan eğitim sisteminin güçlendirilmesi, %48 ile etkileşimin arttırılması, %48 ile alt yapı desteğinin sağlanması, %44 ile aktif katılımın sağlanması, %36 ile uygulamalı derslerde örgün eğitimin kullanılması, %24 ile uzaktan eğitim döneminde ölçme ve değerlendirme sisteminin düzenlenmesi, %24 ile fırsat eşitliğinin sağlanması, %24 ile her ders için okula gidilmesine gerek olmasına gerek olmadığını yani hibrit eğitimi, %20 si hocalarla iletişim kurmakta zorlandıkları için ek olarak ders sayısının arttırılarak danışmanlık saatlerinin uygulanmasını, %20 ile derse girerken cihaz eksikliği yaşadıklarından dolayı cihaz desteği sağlanması gerektiğini,% 20 ile internet desteğinin yetersiz olduğunu ve internet desteği sağlanması gerektiğini, %4 ile internete erişimin ve laptop gibi uzaktan eğitimde gerekli olan

cihazların erişilmesi sağlanarak ödev yükünün azaltılmasını istediklerini dile getirmişlerdir. . Öğrenci bakış açıları ve düşüncelerinden bir kısmı aşağıda verilmiştir

K13'*Daha güçlü bir altyapıyla desteklenmeli kesin olarak. İçerikler çeşitlenmeli ve daha fazla etkinlik içeren uygulamalar kullanılmalı. Uygulamalı dersler örgün olacak şekilde, okula gidilmesi gerekmeyen dersler için de uzaktan olarak hibrit bir sistem uygulanabilir. Öğretim görevlilerimize bu konularda eğitimler verilmeli. Ödev yükü azaltılmalı. Gerekirse Ders veren ve görecek olanlara internet paketi veya daha iyi bir altyapı sistemi çalışmaları yapılmalı. Ders kayıtlarının yanına daha fazla ek destek öğretim malzeme ve materyalleri kullanılırsa öğrenme daha verimli olacağı düşüncesindeyim.*'

K14: '*Uzaktan eğitim ile ilgili önerilerimse, daha iyi bir sistemle öğrencilerin daha disiplinli bir şekilde derslere görüntülü ve sesli katılımını sağlamak ve öğrencilerin dersten aldığı verimi en yükseğe çıkartmak için daha fazla uğraş verilmesidir. Ayrıca eğitimde fırsat eşitsizliği bulunduğu için öncelikle bunun giderilmesi gerektiğini düşünüyorum. Öğrencilerin ve hocalar karşılıklı etkileşim kurmaya yönelik adımlar atmaya çalışılmalıdır Sınav sistemleri görüntülü ve canlı bağlantılarla ya da yüz yüze yapılmalı.'*

K15: '*Öğrencilerde uzaktan eğitim e erişim fırsatı eşitlenmeli cihaz, alt yapı, internet desteği sağlanmalı. Öğretmenlerle bire bir iletişim fırsatı az olduğundan danışmanlık saatleri uygulanabilir. Zorunlu uygulamalı alanlarda eğitimin örgün olması taraftarıyım. Ayrıca her ders için okula gidilmesine gerek yok hibrit sistemin uygulanabileceği dersler Alt yapı çalışmalarının arttırılmasını öneririm.'*

K16:'*Öğrencilerde uzaktan eğitim erişim fırsatı eşitlenmeli cihaz, alt yapı, internet desteği sağlanmalı. Öğretmenlerle bire bir iletişim fırsatı az olduğundan danışmanlık saatleri uygulanabilir. Zorunlu uygulamalı alanlarda eğitimin örgün olması taraftarıyım. Ayrıca her ders için okula gidilmesine gerek yok hibrit sistemin uygulanabileceği dersler mevcut ondan dolayı hibrit bir sistem uygulanabilir. Alt yapı çalışmalarının arttırılmasını öneririm.'*

K25: '*Alt yapı destekleri geliştirilmeli ve kırsal alanlara özellikle cihaz ve alt yapı destek sağlanmalı. Uygulamalı dersler için yüz yüze yapılması gerektiği taraftarıyım. Uzaktan eğitimde görüntü-ses etkileşimini arttıracak destekler sağlanmalı. Hocalara ulaşmak bu süreçte oldukça zordu Danışmanlık saatleri uygulanabilir.'*

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın neticelerine bakıldığında, pandemi sürecinde uzaktan eğitim, örgün eğitime göre değerlendirildiğinde bir takım genel görüşleri, avantajları, dezavantajları ve önerileri kapsamaktadır.

Yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin genel görüşlerine sıklık olarak bakıldığında; Bu konuda oluşturulan kodlar arasında en fazla öne çıkanlar; %44 ile "sistem başarılı" kodu karşımıza çıkmıştır. Mevzuya ilişkin üniversite öğrencileri uygulanan uzaktan eğitim sisteminin başarılı uygulandığını ve %36 ile eğitime ara verilmemesi açısından öğrencilere yararlı olduğunu, %32 ile sistemin verimli olduğunu dile getirmişlerdir. Tersini dile getiren öğrencilerin de türlü nedenler yüzünden uygulanan uzaktan eğitimde %44 ile sistemsel problemler yaşadıklarını, %36 ile iletişim-etkileşim problemi yaşadıklarını, %32 ile sisteminden net bir faydaya erişemediklerini ve sistemi verimsiz bulduklarını, belirtmişlerdir. Veriler tümel şekilde detaylıca incelenip bakıldığında sistemde olumlu olumsuz kısımlar dile getirilmiş ve arasında manalı bir değişiklik belirlenmemiştir. Gelinen noktada katılanlar bu dönemin genel olarak olumlu ve olumsuz yönlerinin beraber yani birlikte var olduğu düşüncesindedir.

Çalışmada üniversite öğrencilerinden elde edilen düşünce ve görüşlerin ışığında yüz yüze eğitime göre uzaktan eğitim avantajları sıklık olarak bakıldığında en fazla öne çıkanlar genel olarak %56 ile dersleri tekrar izleyebilmeleri, %52 ile zaman kazandırması, %48 ile eğitim masraflarının azalması, %36 ile zaman ve mekân esnekliği biçimindedir.

Ana konuyla alakalı çalışmalara bakıldığında; Ceviz ve arkadaşları (2020) En yüksek memnuniyetler olarak; uzaktan eğitimde tekrar videolarının olmasından memnun olduklarını ve okula gitmek zorunda kalmamaktan memnun olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler uzaktan olan okulsuz eğitimle rahat ve baskısız bir ortamda olduklarından dolayı kendilerine uygun yeteneklerini keşfetmesine yardımcı olarak yaratıcılıklarını arttırdığı ve uzaktan eğitimin kendilerinin teknoloji bilgilerini geliştirdiği belirtilmiştir (Eygü & Karaman, 2013).

Almaghaslah & Alsayari (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitimde, eğitimin kesintiye uğramadan devam edebilmesi yönünden hayati bir avantaj sağladığı ortaya çıkmıştır. Benzer çalışmada ise yapılan analizler sonucunda; %68.5 lik bir kısım videoları tekrar izlemenin faydalı olduğu görüşündedir (Serçemeli & Kurnaz, 2020).

Diğer bir çalışmada ise öğrencilerin avantajlarına ilişkin görüşleri; zaman ve mekândan bağımsızlık, zaman kazanımı, not aramak durumunda kalmamak, covid riskinden korunmaları, eğitim masraflarının azalması, uzaktan eğitimin zaman tasarrufu sayesinde zamanı daha iyi kullandıklarını, sabah erkenden okula yetişme çabası içinde olmadıklarını ve ulaşım için vakit kaybetmedikleri gibi avantajlar dile getirmişlerdir. (Özdoğan & Berkant,2020: 17)

Konuyla alakalı alanyazında var olan diğer çalışma neticeleri gözlemlendiğinde, konuyla alakalı avantajlarıyla ilgili edinilen bilgiler ile bu çalışmada edinilen bilgiler tutarlılık göstermektedir.

Uygulanan çalışmada uzaktan eğitimde sıklık ile dile getirilen dezavantajları yani kısıtları inceleyip detaylıca baktığımızda en fazla karşımıza çıkanlar; %52 ile etkileşim problemi, % 52 ile teknik aksaklıkların olması, %44 ile motivasyon yoksunluğu, % 36 ile sosyalleşememe, %32 ile fırsat eşitsizliği %32 ile uygulamalı derslere uygun olmaması ve %32 ile sınavların kopyaya açık sistemde yapılması şeklindedir.

Serçemeli & Kurnaz (2020) tarafından pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine yapılan benzer çalışmada ise yapılan analizler sonucunda öğrenciler uzaktan eğitimde motivasyonlarının düşük olduğunu, köyde ve alt yapı problemlerinin yaşandığı bölgelerde yaşayanlar, internetin çekmediğini belirtmişlerdir. İnternet alt yapı problemleri eğitime herkesin eşit şekilde ulaşabilme imkânının önüne geçerek fırsat eşitsizliğine neden olmuştur. Uzaktan eğitimde yüz yüze olan eğitimin verdiği samimiyet, karşılıklı fiziksel iletişim, içtenlik, öğreticinin görsel olarak verdiği hareketler, jestler, mimikler öğrenmeyi daha kalıcı hale getirmektedir. Uzaktan eğitim bu noktada yeterli değildir (Özdoğan &Berkant, 2020). Yapılan başka bir çalışmada aynı zamanda bu dönemde öğrencilerin fiziksel aktivitelerinin korkunç düzeyde azaldığı görülmüştür (Ercan & Keklicice, 2020). Çalışmalar bu durumun öğlencilerde obezite- kas ve eklem rahatsızlıkları gibi bir çok hastalığı arttırdığını ortaya koymaktadır (Kaplan, 2021: 30).

Uzaktan eğitim sisteminin değerlendirilip, ölçülmesine ilişkin yapılan çalışmada öğrencilerdeki etkileşim probleminin var olduğunu eğitim sırasında teknik aksaklıkların ortaya çıktığı saptanmıştır (Keskin & Kaya, 2020) DePaepe ve arkadaşları (2018) yaptıkları çalışmada ise uzaktan eğitimde dezavantajların teknik yoksunluktan kaynaklandığı görülmüştür. Horspol & Lange (2012) çalışmasında sosyalleşme imkânının olmaması şeklinde dezavantajlar saptanmıştır. Başka bir çalışmada Koç (2020) uzaktan eğitimde olan

dezavantajların; öğretim üyelerinin ve öğrencilerin aralarındaki iletişim yoksunluğu, üniversite öğrencilerinin düzgün şekildeki derse katılmaması ve alt yapı ve teknik problemler şeklinde saptanmıştır

Konuyla alakalı alan yazında var olan diğer çalışma neticeleri gözlemlendiğinde, konuyla alakalı dezavantajlarla edinilen bilgiler ile bu çalışmada edinilen bilgiler tutarlılık göstermektedir**.**

Çalışmada öğrencilerden edinilen bulgular uzaktan eğitim döneminde eğitimi kalitesini yükseltmek için uzaktan eğitim önerileridir. Genellikle en çok belirtilenler; %56 ile sistemin güçlendirilmesi, %48 ile etkileşimin arttırılması, %48 ile alt yapıya destek sağlanması, %44 ile aktif katılımın sağlanması, %36 ile uygulamalı olan derslerde dersin yüz yüze şekilde uygulanması ve %36 ile ölçme ve değerlendirme sisteminin düzenlenmesi şeklindedir.

Faydalanan makaleler ve anket çalışmaları sonucunda genel olarak bazı değerlendirme sonuçlarına ve çözüm önerilerine ulaşılmıştır. Yapılan bir çalışmalarda öğrencilerden azımsanamayacak bir kısmın evde internet erişim problemi olduğu ortaya çıkmıştır. Bu noktada internet desteği ve alt yapı desteği gereklidir. Dolayısı ile öğrencilerin çözüm önerilerinde alt yapı ve internet desteği öne çıkmıştır (Özdoğan & Berkant, 2020) Bu sonuç yapılan çalışma ile paralellik göstermektedir.

Öğrencilerin derste anlayamadıkları kısımlar için ve derse katılamadıkları zamanlar için video kayıtlarını tekrar izleyebilme durumuna çok olumlu yaklaştıkları görülmektedir (Kurnaz, Serçemeli, 2020). Ayrıca öğrenciler anlayamadıklarını sorabilecekleri kendileriyle birebir ilgilenen bir eğitmene ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. (Serçemeli & Kurnaz, 2020). Kaden (2020) Uzaktan eğitimde öğrencilerin birçoğu için dayanak sağlayıcı olabileceğini fakat asosyalliği oluşturmamak adına temkinli planlanması ve kişiselleştirmesi gerekliğini belirtmişlerdir (Kaden,2020:165).

Yapılan diğer çalışmalarda öğrenciler tarafından da uygulama derslerinin uzaktan eğitim modeline uygun olmadığı görülmüştür. Uygulamalı dersler için farklı stratejilerin geliştirilebileceği belirtilmiştir (Kürtüncü & Kurt, 2020).

Konuyla alakalı alan yazında var olan diğer çalışma neticeleri gözlemlendiğinde, konuyla alakalı önerilerle ilgili edinilen bilgiler ile bu çalışmada edinilen bilgiler tutarlılık göstermektedir**.**

Araştırmanın neticeleri ve teknikleri yönünden katılımcılara ve çalışmacılara doğrusal şekilde aşağıda saptanan öneriler verilebilir;

Araştırmada uzaktan eğitim döneminde öğrencilerin gözünden bir kısım alt yapısal, tekniksel, donanımsal ve becerisel yoksunlukların oluştuğu saptanması nedeniyle, ilgililerin uzaktan eğitim için türlü hizmet eğitimleri, alt yapının güçlendirilmesi ve öğrencilerin de aktif olma konusunda gerekli çabayı sağlayarak gayretli olmaları önerilir.

Araştırma neticesinde, bazı noktalardan avantajlı görüldüğü saptanmıştır. Uzaktan eğitim sisteminin, yüz yüze eğitim sırasında da uzaktan eğitimde noktasında sağlanan türlü deneyimlerin (ders dokumalarının yüklenmesi, derslerin kaydedilmesi) bazı noktalarda kullanılabilir.

Araştırmada uzaktan eğitim döneminde görülen ölçmede ve değerlendirmede bir kısım problemin olduğu saptanmıştır, uzaktan eğitim sistemine özel ölçmenin ve değerlendirmenin olduğu tekniklerle hizmet kapsamında eğitimler sağlanmalıdır.

Pandemi döneminin bir anda ortaya çıkması ve bundan kaynaklı eğitim sisteminin, öğrencilerin ve eğiticilerin hazırlıklı olmadıkları uzaktan eğitim modeline bir anda geçmesi ve uzaktan eğitim modelinde ders alırken covid-19 dan dolayı ekstra olarak hiçbir şey yapamamak ve sürekli evde ekran başında olmak öğrencileri bunaltmıştır bundan kaynaklı yapılan araştırma sonuçlarında uzaktan eğitimin zaman-mekân esnekliği, eğitim masraflarının azalması, ders kayıtlarını izleyebilme gibi birçok noktasını avantajlı bulmalarına rağmen uzaktan eğitimdeki etkileşim sorunlarını, sosyalleşmememe durumunu ve alt yapısal problemlerin verimi çok düşürdüğünü dile getirmişlerdir. İki eğitim modelinin de avantajlarını ve dezavantajlarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı ise bazı derslerin online olması taraftarı olduklarını savunmuşlardır. Uygulamalı dersler için ise öğrenciler derslerin yüz yüze olmasını istemişlerdir.

Bu noktada eğitimde hem uzaktan eğitimin hem de geleneksel eğitimin avantajlarından harmanlanmış şekilde faydalanılabilir. Buna ters yüz edilmiş eğitim/hibrit eğitim modeli de denir. Dersin içeriğine göre yüz yüze eğitim ve uzaktan eğitim olarak her iki modelin de öğrenci ve eğiticiler tarafından olumlu taraflarını kullanarak harmanlamış olan hibrit bir eğitim benimsenebilir. (Serçemeli & Kurnaz,2020). Ek olarak yüz yüze eğitim modelinde uzaktan eğitim modelinin avantajlarından da yararlanabilir. Ders dokümanlarının sisteme yüklenmesi, gelemeyen öğrenciler için yüz yüze derslerin aynı zamanda online ortamda da canlı olarak açılıp, kaydedilmesi gibi özellikleri yüz yüze eğitimde de kullanılabilir. Pandemi döneminde kullandığımız uzaktan eğitim; herhangi bir olağanüstü durumda, bir pandemi durumunda veya hava şartlarının uygun olmadığı durumlarda direkt geçebileceğimiz diğer bir seçenek şeklinde kullanılabilecektir. Bu da eğitim hayatında büyük bir öneme sahiptir.

KAYNAKÇA:

Afşar, B., & Büyükdoğan, B. (2020). Covıd-19 pandemisi döneminde İİBF ve SBBF öğrencilerinin uzaktan eğitim hakkındaki değerlendirmeleri. *Karatay Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (5), 158-179.

Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: bir alan yazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *4*(1), 1-9.

Almaghaslah D., & Alsayari, A. (2020). The effects of the 2019 novel coronavirus disease (covıd-19) outbreak on academic staff members: A case study of a Pharmacy School in Saudi Arabia. *Risk Management and Healthcare* Policy, (13), 795-802.

Altuntaş, E Y., & Başaran, M., & Özeke, B., & Yılmaz, H. (2020).Covıd–19 Pandemisi sürecinde üniversite öğrencilerinin yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejilerine ve öğrenme deneyimlerine ilişkin algı düzeyleri. *Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları E-Dergisi*, *3*(2), 8-23.

Andoh, R. P. K., Appiah, R., & Agyei, P. M. (2020). Postgraduate distance education in University of Cape Coast, Ghana: Students' perspectives. International Review of Research in Open and Distributed Learning, 21(2), 118-135.

Arslan, K., Arı, A. G., & Kanat, M. H. (2021). Covid-19 pandemi sürecinde verilen uzaktan eğitim hakkında veli görüşleri, *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi,* 57, 192-206.

Aslan, R. (2020). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve Covid-19. *Ayrıntı Dergisi*, *8*(85) 35-41.

Avcı, A. (2021). Pandemi (Covid-19), üniversite öğrencileri ve uzaktan eğitim deneyimi. *Habitus Toplumbilim Dergisi, 2*(2), 71-83.

Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E.. & Şahin, E. (2020). Koronavirüs (covıd-19) Pandemi sürecinin getirisi olan uzaktan eğitimin etkililiği üzerine bir çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *5*(2), 368-397.

Bayram, N. (2017). Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi. Bursa: Ezgi Kitabevi.
Beybur, M., & Çetinkaya, M. (2020). Covıd-19 pandemisinin türkiye'de dijital bankacılık ürün ve hizmetlerinin kullanımı üzerindeki etkisi. *Uluslararası Batı Karadeniz Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, *4*(2), 148-163.
Bozkurt, A. (2017). Türkiye'de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *3*(2), 85-124.
Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi süreci ve pandemi sonrası dünyada eğitime yönelik değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *6*(3), 112-142.
Budak, F., & Korkmaz, Ş. (2020). Covid-19 pandemi sürecine yönelik genel bir değerlendirme: Türkiye örneği. *Sosyal Araştırmalar ve Yönetim Dergisi*, (1), 62-79.
Ceviz[1], N. Ö., & Tektaş, N., & Basmacı, G., & Tektaş[4], M. (2020). Covıd-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime bakışı: Türkiye örneği. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, (52) ,1322-1335.
Demir, E. (2014). Uzaktan eğitime genel bir bakış. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (39). 203-212.
Demirdöğmez, M., Taş, H. Y., & Gültekin, N. (2020). Koronavirüs' ün (covid-19) e-ticarete etkileri. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, *16*(29), 125-145.
De Paepe, L., Zhu, C., & DePryck, K. (2018). Drop-out, retention, satisfaction and attainment of online learners of Dutch in adult education. International Journal on E-Learning, 17(3), 303-323
Dikmen, S., & Bahçeci, F. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde yükseköğretim kurumlarının uzaktan eğitime yönelik stratejileri: Fırat Üniversitesi örneği. *Turkish Journal of Educational Studies*, *7*(2), 78-98.
Duman, A. (1992). Yetişkin eğitimi açısından Türkiye'deki uzaktan eğitim uygulamalarına bir bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *25*(1), 285-293.
Durak, G., Çankaya, S., & İzmirli, S. (2020). Covıd-19 pandemi döneminde Türkiye'deki üniversitelerin uzaktan eğitim sistemlerinin incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, *14*(1), 787-809.
Ercan, Ş., & KekliceK, H. (2020). Covıd-19 Pandemisi Nedeniyle Üniversite Öğrencilerinin Fiziksel Aktivite Düzeylerindeki Değişimin İncelenmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *5*(2), 69-74.
Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, *1*(4), 55-72.
Erdoğan, M. G. (2020). Covid-19 Döneminde e-ticaret ve dijital reklam yatırımları. *Selçuk İletişim*, *13*(3), 1296-1318.
Ertuğ, C. A. N. (2020). Coronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye'de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *6*(2), 11-53.
Eygü, H., & Karaman, S. (2013). Uzaktan eğitim öğrencilerinin memnuniyet algıları üzerine bir araştırma. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *3*(1), 36-59.
Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). How to design and evaluate research in education (8th edition). New York: McGraw Hill
Girgin Büyükbayraktar, Ç. (2018). Kadınların Günlük Hayattaki İletişim Engelleri: Nitel Bir Çalışma. *İletişim*, (29).
Gökçe, A. T. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (11), 1-12.
Güven, H. (2020). Covıd-19 pandemik krizi sürecinde e-ticarette meydana gelen değişimler. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *7*(5), 251-268.

Horspool, A., & Lange, C. (2012). Applying the scholarship of teaching and learning: Student perceptions, behaviours and success online and face-to-face. Assessment & Evaluation in Higher Education, 37(1), 73-88.

İnançlı, S., & Konak, A. (2011). Türkiye'de ihracatın ithalata bağımlılığı: otomotiv sektörü. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *6*(2), 343-362.

Kaçan, A., & Gelen, İ. (2020). Türkiye'deki uzaktan eğitim programlarına bir bakış. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, *6*(1), 1-21.

Kaden, U. (2020). Covıd-19 school closure-related changes to the professional life of a k–12 teacher. Education Sciences, 10(6), 165.

Kara, Y. (2020). Pandemi sürecindeki öğrenci deneyimleri: Bakırköy ilçesi örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *7*(7), 165-176.

Karadağ, E., & Yucel, C. (2020). Yeni tip koronavirüs pandemisi döneminde üniversitelerde uzaktan eğitim: Lisans öğrencileri kapsamında bir değerlendirme çalışması. *Yükseköğretim Dergisi*, *10*(2), 181-192.

Kaplan, E. (2021). Pandemi döneminde eğitim ve öğrenci psikolojisi. *Ayrıntı Dergisi*, *8*(96), 29-32.

Kavuk, E., & Demirtaş, H. (2021). Covıd-19 Pandemisi sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitimde yaşadığı zorluklar. *E-Uluslararası Pedandragoji Dergisi*, *1*(1), 55-73.

Kaya, Z. (2002). Uzaktan eğitim. *Ankara: Pegem Yayıncılık.*

Keskin, M., & Derya, Ö. (2020). Covıd-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, *5*(2), 59-67.

Kırık, A. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21), 73-94.

Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 Salgını ve beraberinde getirdiği eğitim süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *7*(5), 283-289.

Kuloğlu, M. E. (2020). Uzaktan eğitim öğrencilerinin akademik başarıları, başarı motivasyonları ve can sıkıntıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*, *3*(1), 48-60.

Kurnaz, E.. & Serçemeli, M. (2020). Covıd-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, (3), 262-288.

Kürtüncü, M., & Aylin, K. U. R. T. (2020). COVID-19 pandemisi döneminde hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim konusunda yaşadıkları sorunlar. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, *7*(5), 66-77.

Lımberg, L. (2008). Phenomenography. In L. Given (Ed.), The SAGE encyclopedia of qualitative research methods. (pp. 612-615). Thousand Oaks, CA: Sage. 611-614.

Mankan, E.(2011). E-Ticaret. *İzmir: İlya İzmir Yayınevi.*

Olcay, G..,& Köker, F.(2021). Covıd-19 pandemisinin yükseköğretim öğrencileri üzerindeki algısı ve salgın sürecinde uzaktan eğitimin etkinliği. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 185-210.

Ömer, Özer & Çekici, Y. E. (2020). Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Türk dili derslerinin değerlendirilmesi: nitel bir araştırma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö7), 92-110.

Özdoğan, A. Ç., & Berkant, H. G. (2020). Covıd-19 pandemi dönemindeki uzaktan eğitime ilişkin paydaş görüşlerinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(1), 13-43.

Özlem, Ş., & Kızılcalıoğlu, G. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencilerinin ve akademisyenlerin uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of 3D Printing Technologies and Digital Industry*, *4*(3), 239-252.

Özgül, E., Ceran, D., & Yıldız, D. (2020). Uzaktan eğitimle yapilan Türkçe dersinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(1), 395-412.

Sahu, P. (2020). Closure of universities due to coronavirus disease 2019 (covıd-19): Impact on education and mental health of students and academic staff. Cureus, 2019(4), 4–9.

Sarı, T., & Nayır, F. (2020). Pandemi dönemi eğitim: Sorunlar ve fırsatlar. *Electronic Turkish Studies*, *15*(4) ,959-975.

Sayan, H. (2020). Covid-19 pandemisi sürecinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, *11*(42), 100-122.

Serçemeli, M., & Kurnaz, E. (2020). Covıd-19 pandemi döneminde öğrencilerin uzaktan eğitim ve uzaktan muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, *4*(1), 40-53.

Süral, İ. (2015). Açık ve uzaktan öğrenmede teknolojik altyapının oluşturulması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, *1*(4), 81-95.

Tekin, A. (2021). Tarihten günümüze epidemiler, pandemiler ve ekonomik sonuçları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,1 (40), 330-355.

Telli, S. G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve çevrimiçi (online) eğitimin önlenemeyen yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, *3*(1), 25-34.

Tugay, A., & Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, *14*(1-2), 363-374.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

The Covid-19 pandemic in distance education has increased the importance of distance education both in Turkey and in the world. In order to prevent this global disease, which causes many deaths and therefore requires mass quarantines, interpersonal contact must be minimized. Therefore, 'distance education' has become one of the limited options for continuing education and training in the Covid-19 pandemic period. Even, it is the only option where contact is reduced to 0 while education continues. Therefore, during the covid-19 pandemic period, which the world is fighting against, the fact that education can be provided in many geographies such as Turkey in a contactless way with distance education has ensured the majority of the public to be introduced to distance education in Turkey and in the world. At this point, the pandemic period has enabled the introduction of online distance education and has greatly affected the development of distance education in a positive way. Since distance education is required for a large segment of the public during the pandemic period; Internet infrastructures have been increased, different applications and systems have been established for distance education, and different features have been added to existing applications in line with needs. For these reasons, the pandemic period and distance education are closely related. The key to receiving education during the pandemic period has been distance education. The pandemic period has made an effective contribution to the development of distance education by introducing the majority of the public to distance education (Başaran & Others, 2020).

In the study, university students' general opinions, advantages, disadvantages and suggestions regarding distance education during the pandemic period were handled. The study was conducted with 25 students. The outputs in the study content were interviewed with 25 university students (undergraduate and postgraduate students) within the scope of the sample through interview questionnaires. Due to the distance problem, live remote interviews were held with 6 people, written opinions were received from 6 people, and face-to-face interviews were held with the remaining 13 people. Remote connections and conversations were compiled by creating interviews lasting approximately 20 minutes. In face-to-face interviews, the interview duration lasted an average of 25 minutes. In each type of interview, the answers received from the students were recorded in writing by taking notes on the interview questionnaires. Before implementing this study, the students were told about the purpose of the research and how important it was. The compiled outputs from the sample were arranged according to the inclusion positions of undergraduate and graduate students who received distance education in other fields before analysis. In the case of analyzing the outputs, that is, the data we received, content analysis was applied. Thanks to content analysis, the outputs, that is, the data, should be named and the realities that may be hidden within the scope of the outputs should be tried to bring to light (Yıldırım & Şimşek, 2018). In this case, themes, sub-themes and codes were accessed by reading and examining the opinions which was provided by the students in detail. Frequency information based on code information is also available in data-related charts. However, in order to explain the outputs in the tables more clearly, direct quotes from some of the prominent interviews are included.

As a result of the research, it was determined that it was seen as advantageous in some aspects. Various experiences which were provided in distance education (uploading course materials, recording lessons) can be used at some points during face-to-face education. In the research, it was determined that there were some problems in measurement and evaluation during the distance education period, training should be provided within the scope of the service with techniques that include measurement and evaluation specific to the distance education system. The sudden emergence of the pandemic period and the sudden transition of the education system to the distance education model, for which students and educators were not prepared, and not being able to do anything extra due to Covid-19 while taking courses in the distance education model and being constantly in front of the screen at home overwhelmed the students. In their research results, although they found many advantages of distance education such as time-space flexibility, reduction in education costs, and the ability to monitor course recordings, they stated that interaction problems in distance education, lack of socialization, and infrastructure problems reduce efficiency significantly. They stated the advantages and disadvantages of both education models. Some of the students defended that they were in favor of taking some courses online. For applied courses, students wanted the courses to be face-to-face.

At this point, the advantages of both distance education and traditional education can be benefited from in a blended way. This is also called the flipped education/hybrid education model. Depending on the content of the course, a hybrid education that blends face-to-face education and distance education by using the positive aspects of both models can be adopted by students and educators (Serçemeli & Kurnaz, 2020). In addition, the face-to-face education model can also benefit from the advantages of the distance education model. Features such as uploading course documents to the system, opening and recording live face-to-face courses online for students who cannot attend, can also be used in face-to-face education.